

mali muzej
ribarstva i
brodogradnje
Kraljevica

GRAD
KRALJEVICA

Pomorski i povijesni
muzej Hrvatskog
primorja Rijeka

Sufinancirano sredstvima Europske unije iz
Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo

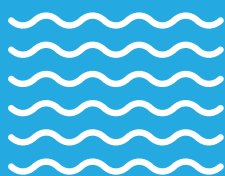
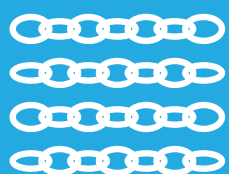
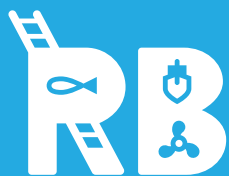

Europska unija

Operativni program
**ZA POMORSTVO
I RIBARSTVO**

**mali muzej
ribarstva i
brodogradnje
Kraljevica**

MALI MUZEJ RIBARSTVA I BRODOGRADNJE

Adaptiran je i prenamijenjen dio dvorca Novi grad Zrinskih - Frankopan na etaži prvog kata - sjeveroistočna kula i dvije susjedne prostorije. Svrha adaptacije prostora je izlaganje Zbirke pokretnih dobara s temom ribarstva i brodogradnje.

Zbirka pokretnih dobara sastoji se od Zbirke maketa brodogradilišta Kraljevica, koja sada ima status dislocirane Zbirke Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka i dijela vezanog uz bogatu ribarstvenu povijest.

Naslovnica: Fregata Aurora, maketa, PPMHP 124376

MALI MUZEJ RIBARSTVA I BRODOGRADNJE KRALJEVICA

Radno vrijeme: prema dogovoru

Tel. +385 51/282450

Email: gradska.uprava@kraljevica.hr

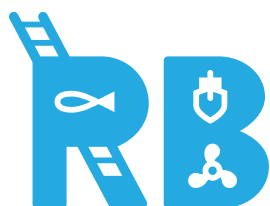
www.kraljevica.hr

Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost Grada Kraljevice.

Trajekt Voz, maketa, PPMHP 124366

PROJEKT GRADA KRALJEVICE

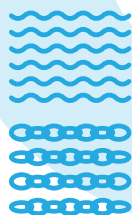
Mali muzej ribarstva i brodogradnje Kraljevice

Mali muzej ribarstva i brodogradnje Kraljevice projekt je Grada Kraljevice, financiran kroz mjeru B.1.1. Mali muzeji ribarstvene i brodograditeljske baštine iz Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo kroz natječaj LAGUR-a TUNERA. Pomoć oko postava i partnera u provedbi pronalazimo u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja Rijeka.

Ukupna vrijednost projekta:
219.961,50 EUR

Bespovratna sredstva:
100.165,90 EUR

Ostala sredstva:
osigurana iz proračuna
grada Kraljevice

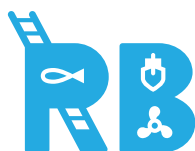
CILJ PROJEKTA

Promoviranje ribarstvene i brodograditeljske (pomorske) baštine kroz prezentaciju i interpretaciju materijalne ostavštine ribara, brodograditelja i pomoraca Kraljevice kroz povijest.

Grad Kraljevica - ribarstvo

Grad Kraljevica je mali nebrušeni dijamant u Hrvatskom primorju. Grad je to iznimno zanimljive i bogate povijesti. Uz Kraljevicu se veže zanimljiva ribarstvena povijest. Ribarstvo je igralo značajnu ulogu u gospodarskom i egzistencijalnom smislu.

Tunere su promatračnice s ljestvama, podizane zbog jedne od najznačajnijih aktivnosti kvarnerskih ribara, tunolova.

Grad Kraljevica na svom području ima nekoliko tunera. Višestoljetna tradicija i jedinstveni način izlova tune na sjevernom Jadranu obilježili su trajno život mještana Kraljevice. Najpoznatije tunere su u naselju Bakarac. Bakaračke tunere svjedoci su takvog načina tunolova još od doba Zrinskih i Frankopana pa sve do 1970-ih kada su ove tunere bile posljednji put u funkciji. Premda je na širem području nekada egzistirao veći broj tunera, danas ih je očuvano svega nekoliko. Riječ je o rekonstrukcijama koje više nisu u izvornoj funkciji.

TIRA, TIRA

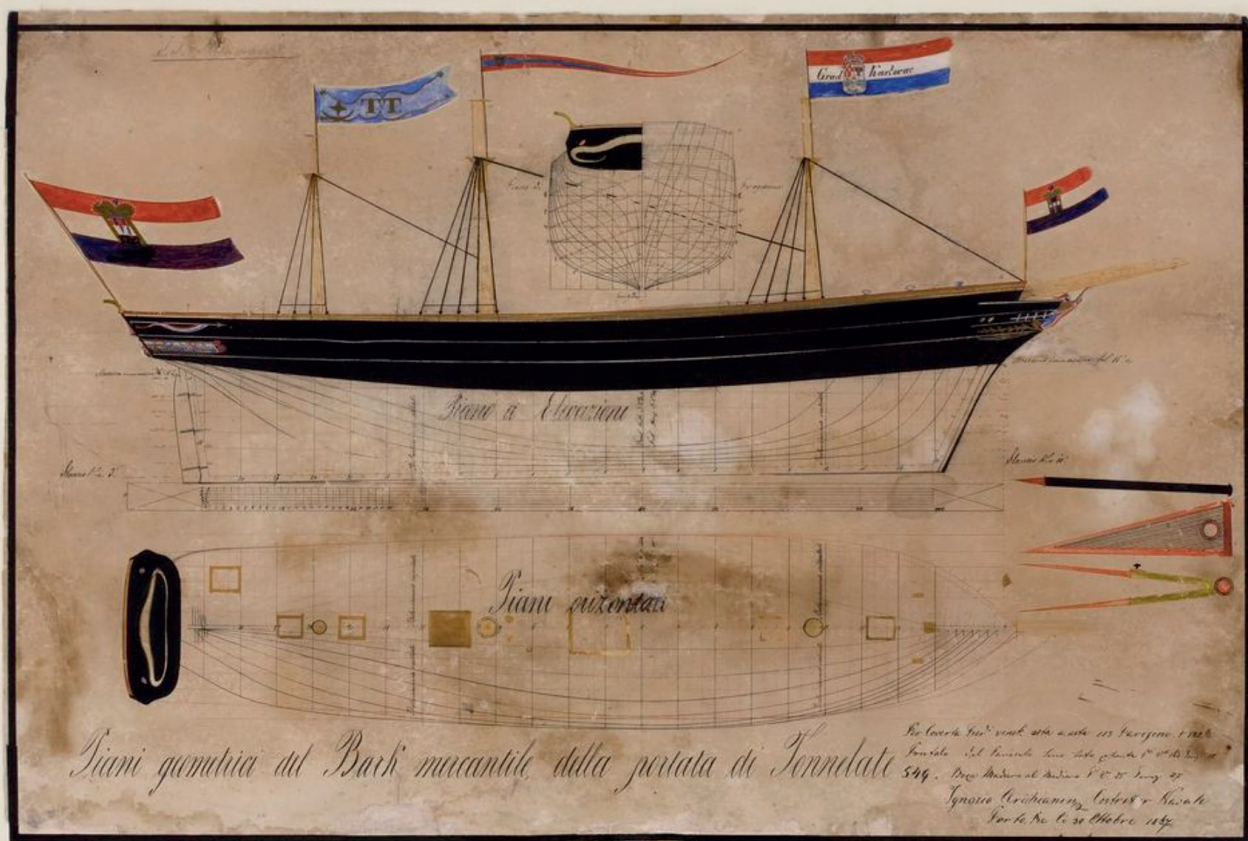
Danas postoji tradicionalna fešta **od tune „Tira, tira“** koja evocira uspomene na vrlo aktivni ribolov. Ovakav jedinstven lov na tunu i ribolov plave ribe obilježio je razvoj ribarstva ovog kraja. Geostrateški položaj Kraljevice je odlična predispozicija za razvoj djelatnosti ribarstva i akvakulture. Nažalost sve je manje riba i ribara. Na području grada registrirano je nekoliko obrta koji se bave gospodarskim ribolovom. Postoje tri športska ribolovna društva koja se bave sportskim ribarstvom.

TRADICIJA

Grad Kraljevica provodi aktivnosti vezane za edukaciju, zaštitu i očuvanje ribarstvene i brodograđevne baštine. Važno je nastaviti tradiciju ribarstva, brodograditeljstva i pomorstva u svrhu osvješćavanja o njihovoj gospodarskoj i održivoj važnosti. Posebice je važno mlade upoznati sa specifičnostima lokalne ribarske, brodograditeljske i pomorske tradicije i kroz prezentaciju potaknuti njihovo zapošljavanje u srodnim gospodarskim granama.

Dio ovdje izloženih predmeta i ribolovnih alata pripada privatnim osobama, stanovnicima Kraljevice.

Nacrt bark Grad Karlovac, V. Arčanin, 1867., PPMHP 107353

Povijesni okvir - brodogradnja

Razvojni put brodogradnje u Kraljevici pratimo od izgradnje arsenala za ratnu mornaricu u prvoj polovici 18. stoljeća, gradnje jedrenjaka duge i obalne plovidbe tijekom 19. stoljeća do gradnje brodova različite veličine i namjene u 20. stoljeću.

Razvitak Kraljevice, kao i njezina brodogradilišta, veže se ponajviše uz vladavinu habsburškog cara Karla VI. koji, nakon posjete Rijeci i Kraljevici, donosi 1729. godine rezoluciju o gradnji arsenala i brodogradilišta. Od tada Habsburška Monarhija kreće s jačanjem mornarice, što se vidi po gradnji prvih ratnih fregata u drugoj polovici 18. stoljeća.

Nakon završetka napoleonskih ratova te odlukama Bečkog kongresa iz 1815. Habsburška Monarhija ponovo je uspostavila vlast na istočnoj obali Jadrana. To je omogućilo dolazak britanskih brodograditelja braće Pritchard u Kraljevicu 1835. koji su do 1847. godine sagradili 15 brodova ukupne nosivosti 5.311 registarskih tona.

Motiv iz brodogradilišta, Kraljevica 1902, PPMHP 125161

VATROSLAV ARČANIN

Prema dostupnim podacima, brodograditeljsku djelatnost nastavlja **Vatroslav (Ignacij) Arćanin koji je od 1855. do devedesetih godina 19. stoljeća izgradio 17 jedrenjaka duge plovidbe.**

Najpoznatiji su njegovi veliki barkovi, Grad Karlovac, Grad Zagreb, Josip Juraj Strossmayer, Tri brata, Trojednica te brik škuner Tri sina, koje je gradio za karlovačkog brodovlasnika, rodom Kraljevičana Vjekoslava Turkovića. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća brodogradilište prelazi pod upravu riječkog Danubiusa, te ostaje u njegovom sastavu sve do kraja Prvog svjetskog rata.

Bark Trojednica, B. Ivanković, PPMHP 100054

BRODOGRADILIŠTE KRALJEVICA

Nakon ratnih zbivanja i stvaranjem prve jugoslavenske države brodogradilište se udružuje u tvrtku Jugoslavenska brodogradilišta d.d. Sušak 1921. godine da bi potom tridesetih godina bilo pod upravom tvrtke Yarrow Ltd. iz Glasgowa koja formira konzorcij Yarrow Jadranska brodogradilišta d.d. Godine 1936. fuzioniranjem brodogradilišta Yarrow (Kraljevica), Split i Lazarus (Sušak) nastaju Jadranska brodogradilišta d.d. Tijekom razaranja u Drugom svjetskom ratu i gubitka radnika brodogradilište je bilo u sve većim gubicima stoga tek nakon rata u novoj socijalističkoj Jugoslaviji kreće oporavak. Brodogradilište od 1946. godine djeluje pod novim imenom Titovo brodogradilište – Kraljevica.

Tijekom druge polovice 20. stoljeća grade se veći brodovi za brodarske kompanije Jugoliniju, Jadransku slobodnu plovidbu Split, Jadroliniju i strane, uglavnom skandinavske, brodare. Do 1991. godine bilo je izgrađeno oko 170 brodova različitih namjena, ratnih, trgovačkih, brodova za rasuti teret i tankera, te putničkih brodova i trajekata. Od osamostaljenja Republike Hrvatske do danas izgrađeno je još oko 30-ak brodova, no brodogradilište je uglavnom radilo na poslovima remonta. Tijekom prvog desetljeća 21. stoljeća brodogradilište je zapalo u veće gospodarske probleme što je dovelo do pokretanja stečajnog postupka 2012. godine. Naposljetku, 2014. godine koncesiju za proizvodnju i remont brodova dobiva tvrtka Dalmont d.o.o. koja djeluje do danas.

Ručna pila za trupce, PPMHP 125423

Željezna kliješta za zakovice, PPMHP 124430

Jedrenjak bark Grad Karlovac, maketa, PPMHP 124377

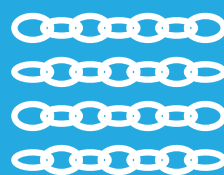
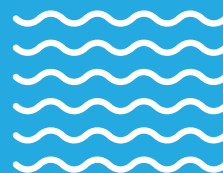
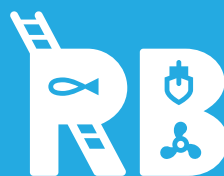
ZBIRKA BRODOGRADILIŠTA KRALJEVICA

Dio ovdje izložene građe pripada Zbirci brodogradilišta Kraljevica, dislociranoj zbirci Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka. Godine 2015. predmeti su, tada izloženi u svečanoj dvorani Brodogradilišta Kraljevica, darovani Muzeju. Osim maketa ističu se i slike brodova, crno/bijele fotografije s motivima iz brodogradilišta te brodograditeljski alat. Važno mjesto zauzimaju i nacrti jedrenjaka, brodograditeljski stol i osobito knjiga radnika brodogradilišta iz 1909. godine. Sakupljena građa svjedoči o sudbini brodogradnje u Kraljevici tijekom različitih razdoblja ali i političkim mijenama koje su utjecale na položaj i značaj brodogradnje.

DVORAC NOVI GRAD ZRINSKIH – FRANKOPAN

Grad Kraljevica obiluje vrlo bogatim kulturnim nasljeđem kroz dva dvorca koja dominiraju gradom. Posebice dvorac Novi grad Zrinskih – Frankopan koji je obnovljen kroz niz nacionalnih i europskih projekata. Kako bi se stvorila sinergija i dvorcu pridodali primjereni sadržaji, dominantno se nametnula potreba da se spoji bogata kulturna baština s ribarstvenom, brodograditeljskom i pomorskom baštinom. Tako predmeti, priče i zapisi postaju dostupni javnosti, a sadržaj dvorca se obogaćuje najboljom izvornom pričom i odgaja nove generacije ribara, brodograditelja i pomoraca čime svjedoči ovaj Mali muzej ribarstva i brodogradnje.

**mali muzej
ribarstva i
brodogradnje
Kraljevica**

IMPRESSUM

Izdavač: Grad Kraljevica

Autori teksta: mr. sc. Nikša Mendeš, Dragana Karan Popović

Fotografije: Arhiva Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka

Dizajn: Ddesign

Tisak: Tiskar Igmar

Naklada: 200 primjeraka

www.kraljevica.hr